

Siirtymästä syöksyyn – löytyykö keinoja oikeasta energiaturvealan kierrettä?

Huom.! Webinaari tallennetaan, jos osallistujille OK?

**Bioenergia ry:n
jäsenwebinaari
9.3.2021
Hannu Salo,
toimialapäällikkö**

Siirtymästä syöksyyn – löytyykö keinoja oikaista (energia)turvealan kierrettä?

‘Siirtymä = hallittua ja suunniteltua’

‘Syöksy = yllättävää ja hallitsematonta’

**Bioenergia ry:n
jäsenwebinaari
9.3.2021
Hannu Salo,
toimialapäällikkö**

Siirtymästä syöksyyn – löytyykö keinoja oikaista (energia)turvealan kierrettä?

‘Siirtymä = hallittua ja suunniteltua’

‘Syöksy = yllättävää ja hallitsematonta’

Webinaarin tavoite:

- 1. Viestiä jäsenkunnalle keinoista ja edunvalvonta-
ympäristöstä**
- 2. Evästystä jäsenkunnalta keinoihin ja edunvalvontaan**
- 3. Rakentaa vuorovaikutteisesti vaikuttamista
parhaaksi katsottavien keinojen puolesta**
- 4. Katsaus ”oikeudenmukaiseen siirtymään” & JTF:ään**

**Bioenergia ry:n
jäsenwebinaari
9.3.2021
Hannu Salo,
toimialapäällikkö**

Esityksen sisältö

- Turvetoimialan tilannekuva maaliskuussa 2021
- Kierteen oikaisukeinojen & haittojen lieventämisen kolme päälinjaa
- TEM:n laaja-alainen turvetyöryhmä
- Poimintoja ehdotuksista tilanteen parempaan hallintaan
- Keskustelua & keinojen priorisointia
- Oikeudenmukainen siirtymä; periaate, EU:n oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi (JTM) ja JTF-rahasto; maakuntien JTP:t ja tukikelpoiset toimet

Miksi kyse on ennemmin ”syöksystä” kuin ”siirtymästä” – turvealan tilannekuva 3/2021

- Päästöoikeuden hinnan nelinkertaistuminen reilussa parissa vuodessa → lähes 90% energiaturpeen käytöstä ollut päästökaupan piirissä → turve liian kallista (8.3. >39 €/CO₂tn [analyttikkojen arvioiden](#) keskiarvo vuosien 2022-2023 hinnasta oli tammikuussa 46 €/CO₂tn).
- Turveveron nosto 3 €/MWh → 5,7 €/MWh alkaen 1.1.2021
- Vuoden 2018 hyvä tuotantovuosi kasvatti turvevarastoja ja sen jälkeen käyttö väheni rajusti →
 1. Tuotannon sopeuttaminen: 21,6 TWh:sta 6,7 TWh:iin (2020)
 2. Tuotantoalasta (YLVAssa n. 60 000 ha) tilapäisesti ”lepäämään”: 9000 ha (2019), 16 000 ha (2020)
 3. Suonpohjia odottamassa seuraavaa maankäyttöä lähes 9000 ha
 4. Uusien tuotantoalojen y-lupien hakeminen hiipuu, pieniä noin 10 ha:n alueita vielä lukumääräisesti paljon käsittelyssä (määräaika luvanhakemiselle umpeutui 1.9.2020)
 5. Urakointisopimukset katkolle → koneyrittäjien ja toimitusketjun vaikeudet, välillisiä vaikutuksia myös muuhun urakointiin ja bioenergia-alalle (+/-)
 6. Seurannaisvaikutukset kasvu- ja ympäristöturpeille realisoitumassa muutaman vuoden viiveellä

Kierteen oikaisuun ja haittojen lievittämiseen etsitään keinoja kolmella päälinjalla

- Kansallinen, poliittinen linja

- Laaja-alainen TEM:n turvetyöryhmä (31.3.2020 – 31.3.2021)

- **Alueellinen**; maakuntien oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmat (4/2021) & JTF-rahoitusta saavat hankkeet (loppuvuosi 2021 – (2023) – 2027) (osa aluekehittämistä, ei kompensoimaan toimialaa suoraan)

Turvealan järjestöjen ”odottava” joulukirje jäsenkunnalle

Turvepolitiikkaa joulun alla

22.12.2020

Turveveron korotus, päästöoikeuden hintakehitys ja alan yleiset näkymät kuumentavat turvealalla tunteita ja näyttävät aiheuttavan suuria tappioita. Syksyn aikana poliitikot on saatu havahtumaan aiheutuviin ongelmiin. Alan järjestöt kuin myös toimijat kentältä ovat syksyn aikana olleet tiiviisti yhteydessä eri puolueisiin ja vastuunalaisiin ministeriöihin. Joulukuussa ministeri Lintilä kutsui alan järjestöjä ja toimijoita neuvottelemaan ja etsimään keinoja, joilla turvealan ahdinkoa voidaan lievittää.

Bioenergia ry:n, Koneyrittäjien ja Suomen Turvetuottajien edustajat (Hannu Salo, Simo Jaakkola ja Hanna Haavikko) ovat joulukuussa tavanneet jo kaksi kertaa ministeri Lintilän esikuntineen, viimeksi 22.12.2020. Olemme vieneet viestiä hankalasta tilanteesta. Esillä on ollut aihioita keinoista, joilla lieventää turvealan ahdinkoa. Lintilän alaisuudessa valtiosihteeri Kimmo Tiilikaisella on tehtävänä etsiä erilaisia ratkaisuja, joilla autettaisiin ahdinkoon joutunutta alaa.

Vielä ei ole uutisia päätöksistä kertoa, mutta kuten jotkut ovat uutisoinnista huomanneet, niin turveasia oli esillä myös hallituksen [talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa maanantaina 21.12.2020](#). Siellä turvealan tukitoimenpiteille haettiin poliittista selkänokkaa jatkovalmisteluja varten. Se on käsittääksemme saatu ja lähimmän parin kuukauden aikana valmistelut jatkuvat tiiviinä.

Meille on luvattu vuodenvaihteen pyhien jälkeen luonnos toimenpidepaketista, jonka pohjalta valmisteluja jatketaan. On selvää, että päätösvalmiiksi asioita ei hetkessä saada, mutta tuntumamme on, että tosissaan asioita nyt selvitetään. Sen verran on rapaa poliitikkojen silmille roiskunut viime kuukausina, kiitos aktiivisen vaikuttamistyön ja kentältä tulleiden ”terveisten”. Nyt on aika antaa valmistelulle hetki rauhaa.

Hiljennytään jouluun ja palataan asian äärelle heti vuoden 2021 alussa.

Hyvää joulua toivottavat

Hannu Salo
Bioenergia ry

Simo Jaakkola
Koneyrittäjät ry

Hanna Haavikko
Suomen Turvetuottajat

Esimerkki erään maakunnan nk. PESTLE-taulukosta, johon on kerätty nelikenttään eri näkökulmia

	Vahvuudet	Heikkoudet	Mahdollisuudet	Uhat
Politiittiset POLITICAL		Lämmityspolttoaineiden veron kiristyminen	- Turveveron vaikutusten siirtäminen (?); - Verotuksen ja päästökaupan vakioiminen ja aidosti hallittu siirtymä	Puun polton verottaminen lähivuosina?
Taloudelliset ECONOMICAL		- Päästökauppaoikeuden hinnan nousun vaikutus turpeen hintaan ja kilpailukykyyn; - tuotantopääomiin ja -koneisiin (heikko jälleenmyyntiarvo) sidotut kustannukset haastavat uuden liiketoiminnan aloittamista (kokonaisvelat suhteessa liikevaihtoon 99% vuonna 2019); - Tuotantoa entuudestaan elinkeinorakenteeltaan kapeahkoilla, maaseutumaisilla kunnilla (Halsua)	- Pääomien kompensatio (?); mm. Koneiden romutuspalkkio - Turvetuotantoalueiden jälkikunnostustyöt (huom, eivät vastaa turpeen noston aikaisia työllistäviä vaikutuksia urakoitsijoille); - Kaasutukseen liittyvää tuotantoa, tuulivoimapuistoja suunnitteilla, akkutehtaan rakentaminen ja ylläpito - Vapon alueiden myynti yksityisille toimijoille ympäristön huoltoa varten - Maakuntien välisen yhteistyön tehostaminen	- Yritystoiminnan loppuminen turvealan yrittäjillä ja urakoitsijoilla (→ 100 htv välitön vaikutus); - Kesätyö- ja harjoittelupaikkojen poistuminen nuorilta; - Turpeen osuus kaukolämmön tuotannossa hieman yli 40% (2018) → kaukolämmön hinnan nousu asukkailla - Lämpölaitosten kattiloiden jäljellä oleva käyttöikä 10-30 vuotta
Yhteiskunnalliset SOCIAL	- Kapasiteettia koulutuksen järjestämiseen löytyy - Koulutusten räätälöinti, etäopiskelu ja työssä oppiminen	- Asenneilmasto energiaturpeen tuotantoa ja -käyttöä kohtaan; - Monialayritykset toimivat jo valmiiksi kilpailuilla markkinoilla, jolloin yritystoiminnan laajentaminen voi olla vaikeaa;	- Useat turvealan yritykset monialayrityksiä, joissa harjoitetaan myös maa- ja metsätaloutta tai koneurakointia; - Uudelleen koulutus: liiketoimintamallit yrityksissä; linkitys Green Dealin, blokaasu, ravinteiden kierrätys - Eläkepoistuman huomiointi - Mahdollinen sopeuttamisraha	- Nuorten syrjäytyminen (vähemmän kesätyömahdollisuuksia, vähemmän mahdollisuuksia työharjoitteluun); - Työllisyysvaikutukset laajemmin, ml. teiden kunnossapito, näytteidenotto, palvelujärjestelmä - Huoltovarmuus → pakkaspäivinä muun kuin turpeen saatavuus
Teknologiset TECHNOLOGICAL	Osalla energia-alan toimijoista jo suunnitelmia turpeen käytön vähentämiseksi	- Samaan aikaan pulaa tietyillä aloilla osaajista - Metsäenergia ei riitä korvaamaan siirtymästä aiheutuvaa energiovajetta. Vajeen korvaaminen edellyttää turvautumista muihin energianlähteisiin	- Nykyisten turpeen polttoon käytettävien kattiloiden muuttaminen muuhun polttoon soveltuvaksi? - Vihreää siirtymää tukevat kokeilut, pilotit bio- ja kiertotalouden osalta - Korkeamman jalostusasteen tuotteet, aktiivihilli - Geotermiinen lämpö, aurinko- ja tuulivoima, hukkalämmön talteenotto	- Muutosnopeus yllättänyt myös energiayhtiöt – Kokkolan energia käytti 30 % vähemmän energiaturvetta (2019); - Nykyisellä (500 GWh) vuosittaisella energiaturpeen käytöllä Keski-Pohjanmaan energiaturpeen potentiaali riittäisi noin 1000 vuodeksi - Kasvu- ja kuiviketurpeen asema maakunnassa (maakunnassa paljon maidontuotantoa)
Ympäristölliset ENVIRONMENTAL	Turvetuotannon vähenemisen	Energiaturpeelle vaikea löytää kotimaista korvaajaa vaarantamatta	Melu- pöly- ja onnettomuusriskien vähentyminen;	Jo tuotantokäytössä olevien turvesoiden jääminen kesken → päästöt jatkuvat, vaikka

TEM:n laaja-alainen turvealan työryhmä

- Kokoontunut yhteensä 19 kertaa viime maaliskuun jälkeen
- Alkuperäisessä toimeksiannossa maaliskuulta 2020 halutaan pitäytyä toimikauden loppuun 31.3.2021 saakka
- Kokoontuu maaliskuussa kahdesti viikossa, viimeisissä kokouksissa työstetään loppuraportin ehdotuksia
- PTT:n selvitys aluetalousvaikutuksista ja Taloustutkimuksen selvitys marraskuulla täydensivät AFRYn elokuista selvitystä
- Oikeudenmukaisen siirtymän elementti keskeisesti mukana
- Kansallisia politiikkatoimia ja maakuntien JTF-ryhmien työstämiä ehdotuksia tuotu työryhmän listalle

Poimintoja monista ehdotuksista – toiveistakin – edellä mainituilta kolmelta päälinjalta

1. Turveveron palauttaminen aiemmalle tasolleen tai nolnaan
- joustomekanismi energiaturpeen verolle; ”lattia- ja kattohinta” päästöoikeuden hinnan mukaan
2. Huolto- ja toimitusvarmuuden parantaminen
- turpeen käyttökohteiden teknisen käyttöminimin seuranta ja ennakointi tuotannossa 2030 saakka, turvavarastointikorvauksen nostaminen, kasvu- ja kuiviketurpeen varmuusvarastointi, energiapuun terminaaliverkosto, pienpuun korjuutuen jatkaminen, turvetuotantoalueiden ylläpitotuki, polttoon perustumattomien ja muiden huoltovarmuutta lisäävien ratkaisujen tuet ja investointien jouduttaminen, biohiili ...
3. Turpeen verollisen käytön alarajan nosto 5 GWh:sta ja ”pohjaosan” käyttömahdollisuus kaikille
4. Uusien, innovatiivisten suobiomassatuotteiden edistäminen; T&K&I
- rahkasammal, biostimulantit, aktiivihiihi, sertifioinnit, lupamenettelyn kehittäminen
5. Turvetuotannosta poistuvien alueiden kunnostus ja käyttötarkoituksen muuttaminen (JTF)
6. Energiaturveaumojen lunastaminen valtiolle ja vuokra-alueilla korvaukset vuokranantajille turvetuotannon ennaikaisesta päättymisestä
7. Tuotantokoneiden ”romutuspalkkio”, yrittäjien sopeutumisraha, kustannusten kompensointi, velkojen takausjärjestelyt

Miten sinä asettaisit eri keinoja vaikuttavuusjärjestykseen?

Vastaa Slido-kyselyyn ja katsotaan hetken kuluttua tuloksia:

<https://wall.sli.do/event/51hy89lu?section=5fc5dd74-5ac8-42d1-b837-2d26ae3ecf39>

**Mistä oikeudenmukaisen
siirtymän rahastossa on
kyse?**

JTF on osa oikeudenmukaisen siirtymän mekanismeja

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF)

Suunnattu alueiden talouden "monipuolistamiseen" sekä työntekijöiden ja hakijoiden uudelleenkoulutukseen.

InvestEU-ohjelma

Kattaa energia- ja liikenneinfrastruktuurihankkeita sekä hiilestä irtautumista koskevia projekteja.

EIB-lainajärjestely

Tarkoitettu julkisten viranomaisten käytettäväksi ilmastoneutraaliuteen tähtäävien toimenpiteiden täytäntöönpanoon.

Oikeudenmukaisen siirtymän periaate tulee YK:n asiakirjoista ja tuotiin osaksi Pariisin ilmastosopimusta ja edelleen osaksi EU:n Green Dealia

”Oikeudenmukaisen siirtymän keskeisiä periaatteita ovat työntekijöiden oikeuksien kunnioittaminen – mukaan lukien työpaikkojen määrä ja laatu – sekä toimeentulon turvaaminen. Oikeudenmukaisen ilmastopolitiikan valmistelun, seurannan ja arvioinnin on perustuttava työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulle, jotta kaikki osapuolet voivat olla sitoutuneita ilmastopolitiikkaan.”

Mm. Kanadassa, Espanjassa ja Irlannissa toteutettu kansallista, toimialakohtaista ja kompensoivaa Just Transition –politiikkaa ennen EU:n Green Dealia.

EU:ssa ilmeinen ristiriita Green Dealin alkuperäisen ”ketään ei jätetä –periaatteen” ja JTF-asetuksen aluekehittämispainotuksen välillä

Silta työstä työhön

JTF-rahoitus ei ehdi nopeiden muutosten aiheuttamiin tukitoimiin eikä sen rahoitusehdot taivu kaikkeen tarvittavaan:

Oikeudenmukainen siirtymä vaatii JTF-rahoituksen ja sen mukaisten toimien lisäksi kansallisia lisätoimia

- **Kompensaatiot:** harjoitetun politiikan seurauksena turvealan yrittäjille syntyy merkittäviä menetyksiä. **Yritysten omaisuuden arvon ja tulojen menetyksiä on kompensoitava**, jotta elinkelpoiset yritykset voisivat välttää konkurssit, yltää tarjolla olevaan EU-rahoitukseen kehittääkseen toimintaansa uusille toimialoille ja voidakseen työllistää
- työntekijöille on luotava näkymä työn jatkumisesta ja kuva myönteisestä tulevaisuudesta siirtymän aikana ja sen jälkeen

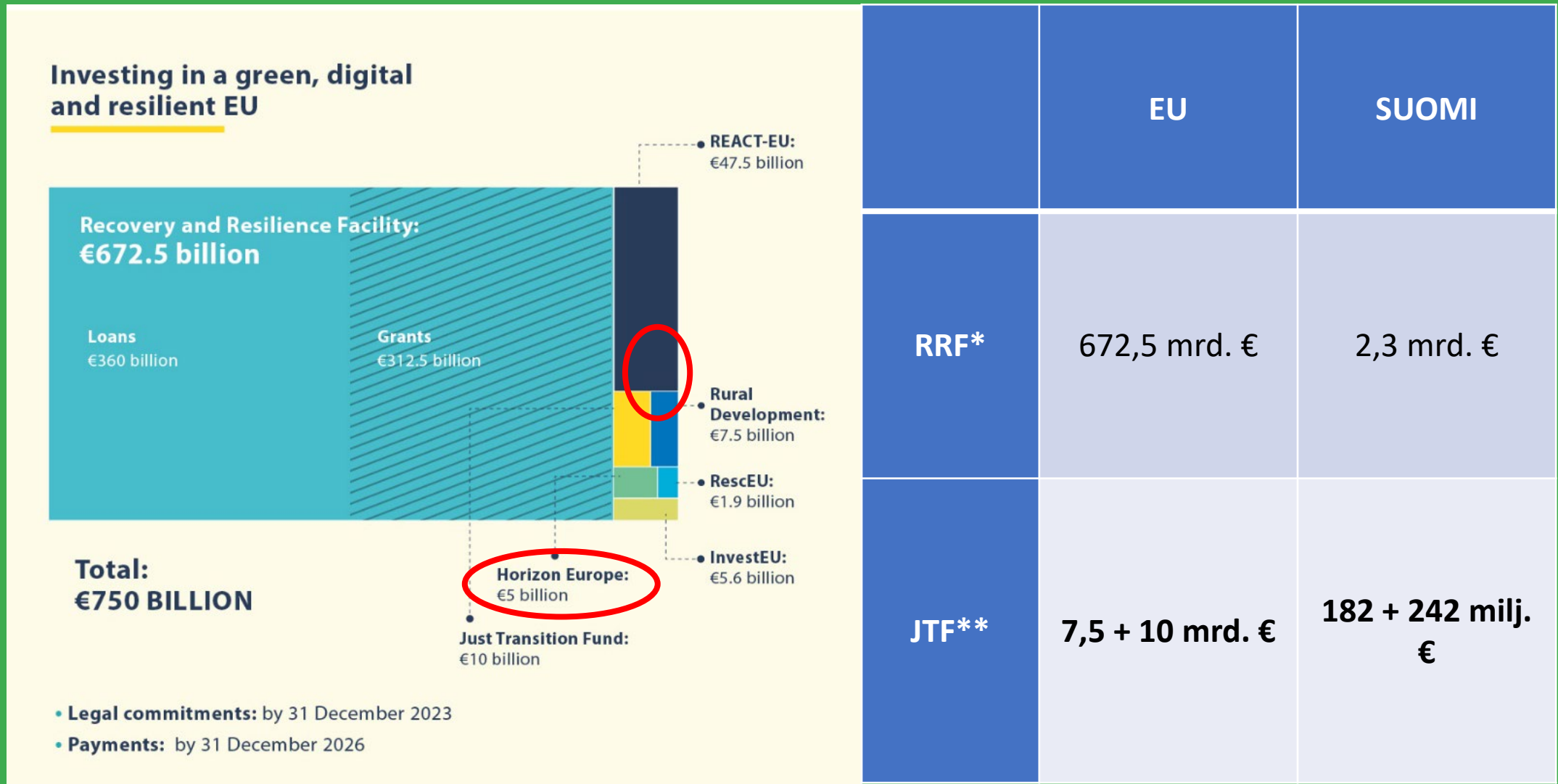
→ **Yrittäjien ja työntekijöiden kannalta oikeudenmukaista on turvata katkeamaton SILTA TYÖSTÄ TYÖHÖN**

- = osaamisen päivittämistä ja muuntamista uusien mahdollisuuksien mukaisesti;
- = taloudellisen turvan tarjoamista matkalla kohti uutta

Tarvitaan henkilökohtainen / yrityskohtainen tuen tarpeen arvio sekä kehittämissuunnitelma, jonka mukaisiin toimiin tuki kohdennetaan.

JTF vain pieni osa saatavilla olevaa EU-rahoitusta

Miten JTF-rahoitus jaetaan?

- Elvytyspaketti (NGEU) kohdistetaan vuosille 2021-2023, monivuotinen rahoituskehys (MFF) vuosille 2021-2027.
- **Lakiesitys jättää rahoituksen yksityiskohdat laajalti komission ja kunkin jäsenvaltion välisten neuvotteluiden päätettäväksi.**
- Jäsenmaat laativat yhden tai useamman alueellisen oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelman (Just Transition Plan, JTP), jossa kuvataan alueiden haasteita ja suunniteltuja toimia.
- Suunnitelmat on määrä valmistella yhteistyössä alueellisten ja paikallisten viranomaisten sekä sidosryhmien kanssa.
- Koordinointi muiden rakennerahastojen ja RRF-varojen kanssa tärkeää

	EU	Suomi
2020	Neuvottelut JTF-asetuksesta käydään loka - marraskuussa Nk. trilogisopu asetustekstistä joulukuussa	Alueellisten suunnitelmien (JTP) valmistelu käynnistyi 10 maakunnassa syyskuussa; E-K, Kymenlaakso ja Pohjanmaa mukaan vasta 2/2021
2021	JTF-asetus hyväksyttyneen parlamentin lopullisessa käsittelyssä 2021 touko-kesäkuussa osana CPR-pakettia. JTF-ohjelman implementointi alkanee syksyllä 2021	JTP:t TEMiin 3/2021, NECP-koordinaatio ja luovutus komissiolle hyväksyttäväksi 6/2021. Konkreettisten toimien ja projektien valmistelu ja aloitus loppuvuodesta 2021

JTF-asetuksen artiklan 4 mukaiset tukikelpoiset toimet (pk-yritykset, startup-yritykset ja mikroyritykset)

- - tuotannolliset investoinnit, jotka johtavat talouden monipuolistamiseen ja uudistamiseen; uusien yritysten perustamiseen tehtävät investoinnit, myös yrityshautomoiden ja konsulttipalvelujen kautta
- tutkimus- ja innovointitoimintaan tehtävät investoinnit, joilla edistetään edistyneen teknologian siirtoa
- teknologian ja infrastruktuurien käyttöönottoon tehtävät investoinnit, joilla edistetään kohtuuhintaista puhdasta energiaa ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä
- investoinnit uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen ml. energiaköyhyyden vähentäminen
- kestävään paikallisliikenteeseen tehtävät investoinnit, myös paikallisen kuljetussektorin vähähiilisyystoimet
- keskuslämmitysverkkojen kunnostaminen ja uudistaminen pyrittäessä energiatehokkuuden parantamiseen sekä investoinnit lämmön tuotantoon edellyttäen, että käytetään vain uusiutuvia energian lähteitä
- digitalisaatioon ja sen innovaatioihin sekä digitaaliseen liitettävyyteen tehtävät investoinnit
- laitosalueiden ('brownfield sites') kunnostamiseen ja puhdistamiseen, maan saneeraukseen mukaan lukien vihreä infra, kun se katsotaan välttämättömäksi sekä käyttötarkoituksen muuttamiseen tehtävät investoinnit ottaen huomioon saastuttaja maksaa periaatteen
- kiertotalouden vahvistamiseen, mukaan luettuna jätteiden ehkäisemisen, vähentämisen, resurssitehokkuuden, uudelleenkäytön, korjauksen ja kierrätyksen kautta, tehtävät investoinnit
- työntekijöiden uudelleen koulutus ja uusien taitojen hankkiminen
- työnhakuneuvonta työnhakijoille ja työnhakijoiden aktiivinen osallistaminen

JTF-rahastosta ei tueta

- ydinenergian tuotantoa tai rakentamista
- tupakan tuotantoa tai markkinointia
- **vaikeuksissa olevia yrityksiä** poikkeuksin
- fossiilisten polttoaineiden tuotantoon, käsittelyyn, jakeluun, varastointiin tai polttamiseen liittyviä investointeja.
- laajakaistarakentamista siellä, missä jo on vähintään kaksi laajakaistaverkostoa.

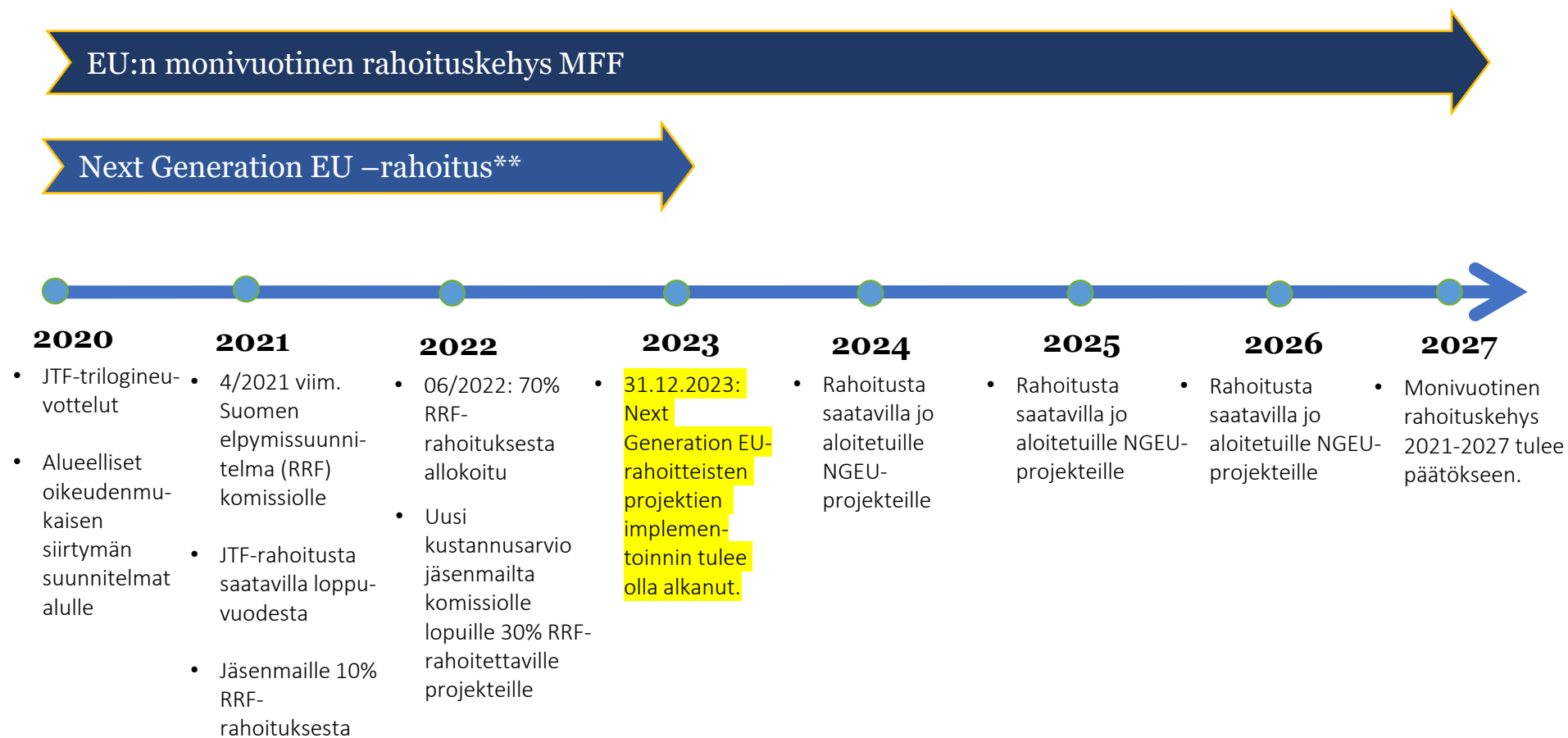
JTF ei rajaa turvealan toimia muista EU-rahoituslähteistä tuettavaksi eikä muutoinkaan aseta rajoitteita turvealan kehittämiselle kansallisesti esteitä

Miten tästä eteenpäin?

Rahoitusinstrumenttien aikajana*

*Aikataulu suuntaa antava, tiedot varmistunevat trilogineuvotteluiden tultua päätökseen.

**Tuettavien projektien tulee olla aloitettu (eng. legal commitment) vuonna 2023, tukien maksaminen viim. tällöin aloitetuille projekteille jatkuu vuoteen 2026 saakka.

Yhteenveto JTF:stä

- JTF-rahoituksen vaikuttavuuden arvioinnissa tulee olemaan **energiaturpeen** käytön vähenemisestä aiheutuvien työpaikkojen menetysten lieventäminen sekä myönteisten elinkeino- ja aluevaikutusten todentaminen.
- Mahdollisuus **rahoittaa yritysten TKI-toimintaa** tulee säilyttää myös alueellisissa siirtymäsuunnitelmissa.
- Kansallinen ja maakunnallinen aktiivisuus tärkeää
 - Jokaisessa 13 maakunnassa tehdään JTP:t (Just Transition Plan) → kannattaa osallistua!
- JTF-rahoitusta ei ole saatavilla heti, joten kansallisia toimia vaaditaan hallittuun siirtymävaiheeseen.

Kiitos!

Vastaa vielä lyhyeen kyselyyn
Slidossa!

Esitys toimitetaan jälkikäteen
kaikille osallistujille
[hannu.salo\(at\)bioenergia.fi](mailto:hannu.salo(at)bioenergia.fi)

